

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійного вивчення
та виконання розрахунково-графічної роботи № 1
з навчальної дисципліни
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
«бакалавр» за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)*

Методичні вказівки до самостійного вивчення та виконання розрахунково-графічної роботи № 1 з навчальної дисципліни «Управлінський облік» (для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030509 – «Облік і аудит») Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: О. Є. Власова. Х.: ХНУМГ, 2013.– 28 с.

Укладач О. Є. Власова

Рецензент: О. В. Харламова

Рекомендовано кафедрою ФЕБ, обліку та аудиту, протокол № 4 від «20» листопада 2012 р.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Побудову курсу «Управлінський облік» припускає розгляд ключових питань, пов'язаних із розумінням розвитку, ролі, значення управлінського обліку для ухвалення бізнес-рішень.

Вимоги, що висуваються до курсу «Управлінський облік»: оперативність, конкретність, систематичність, об'єктивність, правдивість.

Вимоги до рівня освоєння дисципліни:

а) знати:

- ✓ суть, особливості і критерії управлінського обліку, загальні принципи його побудови;

- ✓ методи і способи організації обліку стану і використання ресурсів підприємства з метою управління господарськими процесами і результатами діяльності;

- ✓ систему збору, обробки і підготовки інформації по підприємству і його внутрішніх підрозділах.

б) уміти:

- ✓ використовувати систему знань про принципи управлінського обліку для систематизації даних про виробничі витрати, оцінки собівартості виробничої продукції і визначення прибутку;

- ✓ вирішувати на прикладі конкретних ситуацій проблеми оцінки ефективності виробництва і збуту нових виробів, робіт, послуг, зміни обсягу і асортименту продукції, капітальних вкладень, управління витратами за допомогою різного виду кошторисів і систем бюджетування.

в) мати уявлення:

- ✓ з якого мети та яким чином використовується менеджерами інформація, що готується управлінським обліком;

- ✓ про відмінності та взаємозв'язок всіх видів обліку, що діють на підприємстві для підготовки інформації для користувачів;

- ✓ про основні концепції складання внутрішньої звітності та її взаємозв'язку з бухгалтерською (фінансовою) звітністю.

г) набути навичок:

- ✓ підготовки внутрішніх управлінських документів, пов'язаних з управлінським обліком, що використовуються менеджерами організації;

- ✓ щодо врахування відмінностей і взаємозв'язку двох видів обліку - управлінського і фінансового обліку - в процесі підготовки інформації для користувачів;

- ✓ застосування основних концепцій складання внутрішньої звітності та її інтеграції з бухгалтерською (фінансовою) звітністю.

2. РОЗПОДІЛ ЧАСУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Зміст	Кількість годин	
	6.030509 ОіА	
	денне навчання	заочне навчання
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи організації управлінського обліку</i>	18	33
Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку.	8	10
Тема 2. Взаємозв'язок управлінського і фінансового обліку	2	5
Тема 3. Склад витрат виробництва	2	10
Тема 4. Класифікація і поведінка витрат.	6	8
<i>ЗМ 2. Системи обліку і калькулювання витрат діяльності</i>	30	65
Тема 5. Методи обліку і калькулювання витрат.	5	10
Тема 6. Система обліку і калькулювання за повними витратами.	10	20
Тема 7. Система обліку і калькулювання за змінними витратами.	10	20
Тема 8. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами.	5	15
<i>ЗМ 3. Контроль та оцінка результатів діяльності підприємств</i>	12	30
Тема 9. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.	6	15
Тема 10. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень.	6	15
<i>ЗМ 4. Бюджетування і контроль витрат</i>	9	32
Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності	4	16
Тема 12. Бюджетування і контроль	5	16
Разом	69	160

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Управлінський облік» – сформувані у студентів базові теоретичні знання і основні практичні навички у сфері управлінського обліку.

Вивчення дисципліни у форматі самостійного оволодіння передбачає опанування лекційного матеріалу, участь у практичних заняттях, самостійну підготовку і контроль отриманих знань.

У лекціях передається зміст тем дисципліни. Використовується діалоговий режим із студентами для короткого обговорення смислового значення нових понять.

На практичних заняттях у студентів формується системно-ситуаційний і творчий підходи при розгляді пройдених на лекціях матеріалів і підготовлених ними самостійно відповідно до програми курсу. На практичних заняттях розглядаються ключові питання курсу, обговорюються доповіді студентів на теми, що їх зацікавили.

Організація курсу окрім лекцій і практичних занять включає також самостійну роботу студентів, яка припускає:

- підготовку до практичних занять;
- вивчення літератури, включеної в основний і додатковий список, а також

проглядання публікацій в періодичних журналах і мережі Інтернет;

- використання інформації, отриманої на інших курсах, з метою підвищення ефективності розуміння дисциплін;
- виконання завдань для самостійної роботи за темами дисципліни;
- виконання розрахунково-графічного завдання.

Самостійна робота – це особливий організований вид навчальної діяльності, який припускає вивчення досліджень сучасних вітчизняних і зарубіжних учених, навчальної і додаткової літератури, обробку своїх конспектів лекцій з цієї дисципліни. Вона також передбачається у формі підготовки наукових доповідей на запропоновану тему або за ініціативою самого студенту з відома викладача.

Самостійна робота повинна відповідати певним вимогам.

По-перше, планованість, розумне використання особистого часу, добре продуманий і строго дотримуваний режим праці.

По-друге, регулярність і послідовність вивчення навчального матеріалу, оскільки ніщо так не знижує ефективність самостійної роботи, як заняття від випадку до випадку.

По-третє, свідомо активність. Дана вимога обумовлена самою природою людського пізнання як процесу активного відображення у свідомості людей зовнішнього світу.

Для отримання необхідної інформації про виконання студентами графіка навчального процесу, встановлення якості засвоєння навчального матеріалу, ступені досягнення поставлених завдань і цілей навчання, стимулювання самостійної роботи проводиться поточний і підсумковий контроль успішності і якості підготовки. Передбачаються також такі форми контролю знань студентів, як написання доповідей і виконання завдань для самостійної роботи, проведення тестування, опитувань. При виникненні питань, що стосуються даного курсу, можливі консультації з викладачем.

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ТА РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 1. Мета, зміст та організація управлінського обліку

Навчальні елементи, що повинні бути засвоєні:

Роль обліку в управлінні собівартістю продукції. Сутність, задачі та функції управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Предмет і об'єкти управлінського обліку. Принципи управлінського обліку. Взаємозв'язок і відмінності фінансового та управлінського обліку. Схеми організації управлінського обліку за різних систем обліку. Залежність

управлінського обліку від принципів побудови плану рахунків. Місце управлінського обліку в системі Плану рахунків України.

Рекомендовані джерела:

1. Друри К. Управленческий и производственный учет : учеб. / К. Друри; пер. с англ. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 1071 с.
2. Хорнгрен Ч. Т., Дж. Фостер. Бухгалтерский учет: управленческий аспект. М. : Финансы и статистика, 1995. 415 с.
3. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета : пер. с англ. / под ред. Я. В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 1993. 496 с.
4. Управлінський облік: підруч. для вузів / Л. В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. – ISBN 978-966-629-453-4.
5. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник / С. Ф. Голов.- К.: Лібра, 2003. – 704 с.
6. Карпова Т. П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 350 С.
7. Конспект лекцій з дисципліни “Управлінський облік ” для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання спеціальності 6.050100 (6.030509) «Облік і аудит» / Авт.: О.Є. Власова: Х. ХНАМГ, –2009. – 126 с.

Питання для самоконтролю знань:

1. Що таке управлінський облік?
2. Які основні переваги управлінського обліку над традиційним бухгалтерським обліком?
3. Що є предметом та методом управлінського обліку?
4. Які основні функції управлінського обліку?
5. Принципи управлінського обліку.
6. Відмінності між фінансовим та управлінським обліком.
7. Основні етапи становлення та розвитку управлінського обліку.
8. Чим характерний маржинальний етап розвитку управлінського обліку?
9. Чим характерний стратегічний етап розвитку управлінського обліку?
10. Основні підходи до побудови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку.
11. Особливості інтегрованої моделі побудови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку.
12. Особливості автономного підходу до побудови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку.
13. Системи обліку витрат і доходів на рахунках управлінського та фінансового обліку.
14. Як організовано облік доходів та витрат у загальній системі обліку?
15. Як організовано облік доходів та витрат у інтегрованій системі обліку?
16. Як організовано облік доходів та витрат у переплетеній системі обліку?
17. Який підхід до побудови Плану рахунків доходів та витрат покладено в основу національного Плану рахунків?

Тема 2. Класифікація і поведінка витрат

Навчальні елементи, що повинні бути засвоєні:

Законодавчі та нормативні акти, що визначають склад витрат і доходів. Класифікація доходів і характеристика їх основних видів. Загальнооблікова та управлінська класифікація витрат за різними ознаками. Характеристика основних видів витрат. Характер реагування витрат при змінах обсягу діяльності підприємства. Поведінка змінних і постійних витрат при змінах обсягу діяльності підприємства. Оцінка витрат і побудова їх функції. Методи визначення функції витрат, їх сутність і порівняльна характеристика.

Рекомендовані джерела

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри; пер. с англ. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 1071 с.
2. Хорнгрен Ч. Т., Дж. Фостер Бухгалтерский учет: управленческий аспект. М., Финансы и статистика, 1995, 415 с.
3. Управлінський облік: підруч. для вузів / Л. В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. – ISBN 978-966-629-453-4.
4. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник / С. Ф. Голов.- К.: Лібра, 2003. – 704 с.
5. Карпова Т. П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 350 С.
6. Конспект лекцій з дисципліни “Управлінський облік ” для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання спеціальності 6.050100 (6.030509) «Облік і аудит» / Авт.: О. Є. Власова: Х. ХНАМГ, –2009. – 126 с.

Питання для самоконтролю знань:

1. У чому полягає взаємозв'язок доходів і витрат підприємства?
2. Які основні методологічні засади класифікації доходів і витрат відповідно до вимог П(С)БО?
3. Які основні ознаки вітчизняної класифікації витрат?
4. Як класифікують витрати з метою розрахунку собівартості продукції та визначення розміру фінансового результату?
5. Як класифікуються витрати для прийняття управлінських рішень?
6. Як розраховується коефіцієнт реагування витрат?
7. Визначення пропорційних, дегресивних та регресивних витрат.
8. Які витрати вважаються накладними? Який їхній склад?
9. Що таке контрольовані та неконтрольовані витрати?
10. Які витрати вважаються вичерпними та невичерпними?
11. У чому полягає відмінність між дійсними та уявними витратами?
12. У чому полягає відмінність середніх і маржинальних (граничних) витрат?
13. У чому полягає відмінність змінних і постійних витрат?
14. Чим відрізняються релевантні витрати від нерелевантних?

15. За якою ознакою витрати поділяються на прямі та непрямі?
16. За якою ознакою поділяються витрати на дійсні та можливі?
17. Чим відрізняються витрати на продукцію від витрат періоду?
18. У чому полягає практичне значення поділу витрат на змінні та постійні?
19. Що треба розуміти під функцією витрат?
20. Які основні методи побудови функції витрат?
21. У чому полягає сутність методу аналізу бухгалтерських рахунків?
22. У чому полягає сутність методу вищої – нижчої точки?
23. У чому полягає сутність статистичного методу кореляції (візуальний метод) для групування витрат ?
24. Характеристика методу регресійного аналізу, його значення.
25. Суть та значення методу найменших квадратів.
26. Суть та значення спрощеного статистичного методу.
27. Класифікація доходу в системі управлінського обліку.

Змістовий модуль 2

СИСТЕМИ ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами

Навчальні елементи, що повинні бути засвоєні:

Сутність і зміст обліку виробничих витрат. Об'єкти витрат і об'єкти калькулювання. Класифікація методів обліку витрат і калькулювання. Характеристика і сфера застосування простого, позамовного, попередільного та нормативного методів обліку і калькулювання. Організація зведеного обліку витрат за різних методів обліку. Методика і техніка калькуляційних розрахунків. Історія розвитку методів обліку витрат і калькулювання повної собівартості продукції в країнах з ринковою економікою. Характеристика і сфера застосування методу однорідних секцій, стандарт-косту та методу нормативного розподілу постійних витрат. Порівняльна оцінка вітчизняних і зарубіжних методів обліку повної собівартості продукції. Перехід від методів обліку, які ґрунтуються на об'ємних показниках діяльності, до методів обліку витрат на основі видів діяльності (поопераційний облік).

Рекомендовані джерела:

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри; пер. с англ. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 1071 с.
2. Хорнгрен Ч. Т., Дж. Фостер Бухгалтерский учет: управленческий аспект. М., Финансы и статистика, 1995, 415 с.
3. Управлінський облік: підруч. для вузів / Л. В. Нападовська.- 2-ге вид.,

доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. – ISBN 978-966-629-453-4.

4. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник / С. Ф. Голов.- К.: Лібра, 2003. – 704 с.

5. Карпова Т. П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 350 С.

6. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации и примеры / Пер. с англ., предисл. А.М. Петрачкова.- М.: Финансы и статистика, 1993.- 557 с.

7. Конспект лекцій з дисципліни “Управлінський облік ” для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання спеціальності 6.050100 (6.030509) «Облік і аудит» / Авт.: О. Є. Власова: Х. ХНАМГ, –2009. – 126 с.

Питання для самоконтролю знань:

1. Сутність собівартості та завдання калькулювання собівартості.
2. Характеристика та склад виробничої собівартості.
3. Основні елементи калькулювання собівартості продукції.
4. Об'єкти обліку затрат.
5. Об'єкти калькулювання.
6. Калькуляційна одиниця – кількісний вимірник об'єкта калькулювання.
7. Собівартість реалізованої продукції, їх склад та значення.
8. У чому полягає сутність позамовного методу обліку витрат і яка сфера його застосування?
9. У чому полягає сутність попередільного методу обліку витрат і яка сфера його застосування?
10. У чому полягає сутність простого (однопередільного) методу обліку витрат і яка сфера його застосування?
11. Яким чином розподіляються витрати звітного періоду між товарним випуском і залишками незавершеного виробництва?
13. Як здійснюється оцінка залишків незавершеного виробництва на кінець місяця?
14. Чим відрізняється виробнича собівартість випущеної (товарної) продукції від виробничої собівартості реалізованої продукції?
15. За якою ознакою відрізняються розподілені постійні загальновиробничі витрати від нерозподілених?
16. Принципи розподілу непрямих витрат.
17. Мета та основні завдання розподілу непрямих витрат.
18. Класифікація методів обліку затрат і калькулювання собівартості.
19. Калькулювання собівартості продукції способом розрахунку за прямою ознакою.
20. Калькулювання собівартості продукції способом додавання затрат.
21. Калькулювання собівартості продукції способом виключення затрат.
22. Коефіцієнтний спосіб калькулювання собівартості продукції.

Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами

Навчальні елементи, що повинні бути засвоєні:

Проблеми сучасного управлінського обліку. Необхідність і можливість переходу від обліку і калькулювання повної собівартості продукції до обліку і калькулювання неповної собівартості. Характеристика і сфера застосування простого директ-костінгу. Особливості розвинутого директ-костінгу, його переваги і можливості. Зародження і розвиток стратегічного обліку.

Рекомендовані джерела

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри; пер. с англ. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 1071 с.
2. Хорнгрен Ч.Т., Дж. Фостер Бухгалтерский учет: управленческий аспект. М., Финансы и статистика, 1995, 415 с.
3. Управлінський облік: підруч. для вузів / Л.В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. – ISBN 978-966-629-453-4.
4. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник / С.Ф. Голов.- К.: Лібра, 2003. – 704 с.
5. Карпова Т. П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 350 С.
6. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации и примеры / Пер. с англ., предисл. А.М. Петрачкова.- М.: Финансы и статистика, 1993.- 557 с.
7. Каверина О.Д. Управленческий учет: системы, методы, процедуры. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 352 с.
8. Николаева С.А. Особенности учета затрат в условиях рынка: система «директ-костинг». - М.: Финансы и статистика, 1993. - 125 с.
9. Конспект лекцій з дисципліни “Управлінський облік ” для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання спеціальності 6.050100 (6.030509) «Облік і аудит» / Авт.: О.Є. Власова: Х. ХНАМГ, –2009. – 126 с.

Питання для самоконтролю знань:

1. Характерні особливості системи обліку за неповною собівартістю.
2. Охарактеризуйте систему обліку і калькулювання собівартості за неповними затратами.
3. У чому суть та значення неповної собівартості ?
4. Розкрийте порядок формування собівартості за методом «директ-костинг».
5. У чому особливості системи «директ-костинг» ?
6. Які переваги системи «директ-костинг»?
7. У чому суть та значення маржинального доходу?
8. Яке значення коефіцієнта змінних затрат?
9. У чому суть та значення коефіцієнта маржинальних надходжень?

10. Яке значення показника «напівмаржа» («маржа постійна»)?
11. У чому суть та значення показника «запас фінансової міцності» («маржа безпеки») ?
12. Дайте характеристику простого «директ-костінгу».
13. Охарактеризуйте розвинутий «директ-костінг».
14. Назвіть основні етапи розрахунку фінансового результату за методом простого «директ-костінгу».
15. Який порядок розрахунку сум покриття та результату діяльності в умовах виробництва кількох видів продукції на основі використання простого «директ-костінгу» ?
16. Дайте характеристику та назвіть особливості розрахунку фінансового результату за американською та французькою методиками.
17. Яке значення специфічних і загальних постійних затрат, їх використання у системі розвинутого «директ-костінгу»?
18. Розкрийте двоступеневий розрахунок (маржинального доходу) сум покриття.
19. Як Ви розумієте таку перевагу методу «директ-костінгу»: «оптимізація цін на різні види продукції, що сприяє підвищенню продуктивності різних сегментів бізнесу»?
20. Як Ви розумієте таку перевагу методу «директ-костінгу»: «звільнення прибутку від впливу змін запасів».

Тема 5. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Навчальні елементи, що повинні бути засвоєні:

Прийняття рішень і планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати — обсяг — прибуток». Методи аналізу «витрати — обсяг — прибуток». Визначення точки беззбитковості; розрахунок обсягу діяльності, необхідного для бажаного прибутку; визначення (планування) прибутку за певного обсягу діяльності. Графічні методи аналізу. Припущення аналізу «витрати — обсяг — прибуток».

Рекомендовані джерела:

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри; пер. с англ. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 1071 с.
2. Управлінський облік: підруч. для вузів / Л. В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. — ISBN 978-966-629-453-4.
4. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник / С. Ф. Голов.- К.: Лібра, 2003. — 704 с.
5. Скоун Т. Управленческий учет: Пер. с англ. /Под ред. Н. Д. Эриаш-вили.

- М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. - 170 с.

6. Райан Боб. Стратегический учет для руководителя / Пер. с англ. -М: Аудит, ЮНИТИ, 1998. - 616 с.

7. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации, примеры. М., 1993.

8. Конспект лекцій з дисципліни “Управлінський облік ” для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання спеціальності 6.050100 (6.030509) «Облік і аудит» / Авт.: О.Є. Власова: Х. ХНАМГ, –2009. – 126 с.

Питання для самоконтролю знань:

1. Пояснити значення CVP-аналізу для прийняття рішень.
2. Як визначається обсяг реалізації у кількісному та вартісному виразі?
3. Дати визначення терміна «точка беззбитковості».
4. Пояснити, чому маржинальний дохід на одиницю стає прибутком на одиницю за точкою беззбитковості.
5. Дайте характеристику коефіцієнта змінних витрат та коефіцієнта маржинального доходу. Поясніть як пов'язані ці два коефіцієнти між собою.
6. Дайте визначення терміна «структура продажу» та поясніть його на конкретному прикладі.
7. Поясніть, як CVP-аналіз може бути застосований в умовах багато продуктового виробництва.
8. Поясніть, як зміна у структурі продажу може вплинути на точку беззбитковості підприємства.
9. Дайте визначення терміна «запас міцності». Як його можна застосувати для оцінки операційного ризику?
10. Дайте визначення терміна «операційний важіль». Яким чином збільшення операційного важеля впливає на ризик ?

5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

За кожним студентом закріплюються два номери контрольних питань та варіант завдання згідно з двома останніми цифрами номера залікової книжки. Перші цифри означають номери контрольних питань, третя – номер варіанта завдання.

Наприклад, 1, 51, 1 означає: контрольні питання № 1 і № 51, а також варіант завдання № 1.

Індивідуальне закріплення контрольних завдань представлено в таблиці.

Номери питань і варіанти завдання для виконання контрольної роботи

Дві останні цифри залікової книжки	Номера питань та варіанта завдання	Дві останні цифри залікової книжки	Номера питань та варіанта завдання
01 або 51	1, 51, 1, 19	26 або 76	26, 100, 13, 1
02 52	2, 52, 2, 18	27 77	27, 99, 11, 2
03 53	3, 53, 3, 17	28 78	28, 98, 8, 3
04 54	4, 54, 4, 16	29 79	29, 97, 7, 4
05 55	5, 55, 5, 15	30 80	30, 96, 4, 5
06 56	6, 56, 6, 14	31 81	31, 95, 1, 6
07 57	7, 57, 7, 13	32 82	32, 94, 10, 2,
08 58	8, 58, 8, 12	33 83	33, 93, 37,
09 59	9, 59, 9, 11	34 84	34, 92, 16, 4
10 60	10, 60, 10, 9	35 85	35, 91, 15, 3
11 61	11, 61, 11, 8	36 86	36, 90, 14, 2
12 62	12, 62, 12, 7	37 87	37, 89, 13, 1
13 63	13, 63, 12, 6	38 88	38, 88, 12, 8
14 64	14, 64, 14, 5	39 89	39, 87, 11, 3
15 65	15, 65, 15, 4	40 90	40, 86, 10, 13
16 66	16, 66, 16, 3,	41 91	41, 85, 19, 6
17 67	17, 67, 17, 5,	42 92	42, 84, 18, 3
18 68	18, 68, 18, 4,	43 93	43, 83, 7, 19
19 69	19, 69, 15, 6	44 94	44, 82, 8, 17
20 70	20, 70, 14, 19	45 95	45, 81, 6, 13
21 71	21, 71, 3, 12	46 96	46, 80, 5, 16
22 72	22, 72, 7, 17	47 97	47, 79, 4, 14
23 73	23, 73, 11, 8	48 98	48, 78, 3, 16
24 74	24, 74, 10, 13	49 99	49, 77, 2, 14
25 75	25, 75, 19, 9	50 100	50, 76, 1, 18

Перелік контрольних питань

1. Актуальність створення системи управлінського обліку на вітчизняних підприємствах.
2. Чим можна пояснити необхідність створення та об'єктивність виникнення системи управлінського обліку?
3. Суть та значення управлінського обліку (структура, механізм функціонування).
4. Роль управлінського обліку в системі сучасного менеджменту.
5. Які основні риси характерні для сучасного обліку?
6. Обґрунтуйте взаємозв'язок функцій управління та управлінського обліку.
7. Як можна охарактеризувати системність та оперативність управлінського обліку при одночасному забезпеченні стратегічного розвитку підприємства?
8. Основні засади, на яких базується концепція методу управлінського обліку?
9. Характеристика основних об'єктів, предмету та методів управлінського обліку.

10. Принципи управлінського обліку.
11. Взаємозв'язок функцій управління та функцій обліку.
12. Еволюція та основні етапи розвитку управлінського обліку.
13. Чим характеризується маржинальний етап розвитку управлінського обліку?
14. Чим характеризується стратегічний етап розвитку управлінського обліку?
15. Основні напрями удосконалення системи управлінської звітності.
16. Основні переваги управлінського обліку над традиційним бухгалтерським обліком?
17. Управлінський облік і його місце в інформаційній системі та організації.
18. Історія розвитку управлінського обліку.
19. Розвиток управлінського обліку в Україні.
20. Принципи побудови фінансового та управлінського обліку.
21. Взаємодія управлінського та фінансового обліку в єдиній обліковій системі підприємства.
22. Які основні етапи розвитку управлінського обліку в Україні та у світі?
23. Охарактеризуйте елементи, з яких складається управлінський облік.
24. Охарактеризуйте вплив яких чинників треба враховувати при побудові системи управлінського обліку на підприємстві.
25. Охарактеризуйте вплив на організацію управлінського обліку організаційних особливостей побудови системи управління підприємством?
26. Яка роль бухгалтера-аналітика в плануванні діяльності підприємства?
27. За якими принципами організується управлінський облік?
28. Охарактеризуйте існуючі сучасні концепції управлінського обліку? У чому полягає їх сутність?
29. Охарактеризуйте функції, що виконують професійні організації управлінських бухгалтерів? Наведіть приклади.
30. Характеристика та особливості інтегрованої системи обліку.
31. Характеристика та особливості автономної системи обліку.
32. Характеристика основних підходів до побудови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку.
33. Системи обліку витрат і доходів на бухгалтерських рахунках управлінського та фінансового видів обліку.
34. Принципи організації обліку доходів та витрат у загальній системі обліку?
35. Принципи організації обліку доходів та витрат у інтегрованій системі обліку.
36. Принципи організації обліку доходів та витрат у переплетеній системі обліку.
37. Охарактеризуйте підхід до побудови Плану рахунків доходів та витрат, який покладено в основу національного Плану рахунків.
38. Визначити переваги і недоліки інтегрованої системи побудови плану

рахунків фінансового і управлінського обліку.

39. Визначити переваги і недоліки автономної організації плану рахунків управлінського обліку.

40. Охарактеризуйте існуючі методи визначення функції витрат.

41. Охарактеризуйте фактори, що впливають на поведінку витрат, крім обсягу виробництва.

42. Опишіть методи, які використовують для визначення функції витрат.

43. Які показники характеризують надійність функції витрат? Як їх визначити?

44. Сучасні стратегії управління затратами та доходами.

45. Тлумачення понять «витрати» та «затрати» у різних системах обліку та економічній теорії України та світу.

46. Сучасні стратегії управління затратами та доходами.

47. Класифікація доходів та її значення у системі управлінського обліку.

48. В чому полягає сутність категорій „інформація” та „дані”? Охарактеризуйте їх взаємозв'язок в процесі прийняття управлінських рішень та управлінському обліку.

49. Що означає вираз «гнучкі системи інформаційного забезпечення ефективного управління»?

50. Охарактеризуйте функції, що реалізуються в системі управлінського обліку.

51. У чому полягає суть собівартості продукції?

52. Які три основні варіанти побудови калькуляції виділяють в економічній теорії?

53. Які види калькуляцій собівартості можна виділити в сучасній економічній теорії?

54. У чому полягає сутність позамовного методу обліку витрат і яка сфера його застосування?

55. Охарактеризуйте сутність, переваги та недоліки попередільного методу обліку витрат?

56. Надайте порівняльну характеристику позаказного та попроцесного методів калькулювання продукції.

57. У чому полягає сутність простого (однопередільного) методу обліку витрат і яка сфера його застосування?

58. Чим відрізняється безнапівфабрикатний варіант попередільного методу від напівфабрикатного?

59. У чому полягає практичне застосування системі директ-костінг?

60. Які основні фінансові показники формуються в системі директ-костінг?

61. У чому полягають переваги розвинутого директ-костингу?

62. Які основні переваги та недоліки методу директ-костинг?

63. Що таке стратегічний облік та які його передумови?

64. Охарактеризуйте особливості системи обліку та калькулювання собівартості продукції за повними затратами.

65. Охарактеризуйте особливості визначення фінансового результату в системах обліку та калькулювання собівартості продукції за повними та

неповними затратами.

66. Принципи розподілу непрямих затрат.

67. Мета та основні завдання розподілу непрямих затрат.

68. Характеристика простого одноступінчастого методу розподілу непрямих затрат.

69. Двоступеневий процес розподілу непрямих затрат.

70. Класифікація методів обліку затрат і калькулювання собівартості продукції.

71. Калькулювання собівартості продукції способом розрахунку за прямою ознакою.

72. Калькулювання собівартості продукції способом додавання затрат.

73. Калькулювання собівартості продукції способом виключення затрат.

74. Коефіцієнтний спосіб калькулювання собівартості продукції.

75. Комбінований спосіб калькулювання собівартості продукції.

76. Характеристика системи позаказного обліку витрат на виробництво та калькулювання.

77. Загальна характеристика попроцесного методу обліку витрат та калькулювання собівартості.

78. Характеристика попередільного методу обліку витрат.

79. Особливості розподілу витрат за видами продукції та окремими структурними підрозділами.

80. Порядок обліку та оцінювання незавершеного виробництва.

81. Особливості калькулювання затрат за видами діяльності (АВС-метод).

82. Порядок розрахунку сум покриття та результату діяльності в умовах виробництва декількох видів продукції на основі використання простого директ-костингу.

83. Характеристика та особливості розрахунку фінансового результату за американською та французькою методиками.

84. Характеристика специфічних та загальних постійних затрат, їх використання в системі розвиненого директ-костингу.

85. Характерні особливості системи обліку за неповною собівартістю.

86. Калькулювання собівартості за неповними затратами.

87. Суть та значення маржинальної собівартості.

88. Порядок формування собівартості за методом «директ-костинг».

89. Характеристика повного й часткового обліку витрат, їх відмінності та випадки застосування.

90. Застосування системи "директ-костингу" у вітчизняній практиці.

91. Організація обліку та розподілу витрат при попроцесному методі обліку витрат та калькулювання собівартості.

92. Історія виникнення директ-костингу.

93. Пояснити, як фраза «різні витрати – для різних цілей» є застосовною до розподілу витрат.

94. Описати ключові рішення, які необхідно приймати в процесі розподілу непрямих витрат.

95. Виділити чотири критерії, використовувані при ухваленні рішень про розподіл витрат.

96. Надайте порівняльну характеристику позаказного, попередільного, попроцесного та маржинального методів калькулювання собівартості продукції.

97. Визначте особливості калькулювання собівартості продукції на основі діяльності. Виділіть переваги і недоліки даного методу.

98. Вкажіть ознаки, що відрізняють директ-костінг від калькуляції повних витрат.

99. Які управлінські рішення можна прийняти в системі «Директ-костинг»?

100. За яких економічних ситуаціях доцільно використовувати метод калькулювання за скороченою номенклатурою витрат?

Завдання 1

Підготуйте коротку письмову доповідь з аргументацією Вашої позиції щодо нижченаведених позицій:

- управлінський облік здійснюється в основному управлінським персоналом, а не бухгалтером;
- головним в терміні «управлінський облік» є слово «управління»;
- системи управлінського обліку впроваджують на основі чинного законодавства;
- системи управлінського обліку основну увагу приділяють передбаченням на перспективу і нехтують історичною інформацією;
- управлінський облік допомагає підвищити якість управління;
- системи управлінського обліку здатні зробити слабких з професійної точки зору менеджерів сильними;
- управлінський облік є корисним засобом при виконанні менеджерами їх роботи;
- в управлінському обліку не використовується інформація фінансового обліку;
- управлінський облік одночасно є областю дослідження і професією;
- управлінський облік краще за все спрацьовує, коли в системі є зворотній зв'язок.

Завдання 2

Підготуйте коротку письмову доповідь Вашого розуміння наступної ситуації та відповідь на запропоновані питання.

«Після закінчення навчального закладу Ви прийшли на роботу на фірму та сподіваєтесь запропонувати його керівництву створити відділ управлінського обліку».

Яку роботу, на Ваш погляд, повинен виконувати цей відділ?

Які аргументи в обґрунтування цієї пропозиції Ви наведете?

Завдання 3

Виділити, виходячи із запропонованої організаційної структури підприємства, окремі центри виникнення витрат та центри відповідальності, дати їм характеристику. Результати аналізу окремих центрів відповідальності оформити у вигляді таблиці, форма якої наведена нижче.

Характеристика центрів відповідальності(заповнюється для всіх центрів)

Назва центру	Сфера відповідальності	Кому підпорядкований	Вид центру відповідальності	За що звітує	
				витрати	результати
Водонапірна башта	Забезпечення водою	Головному технологу	Центр витрат	На очищення води, її перекачування	Якість води і обсяги наданих послуг

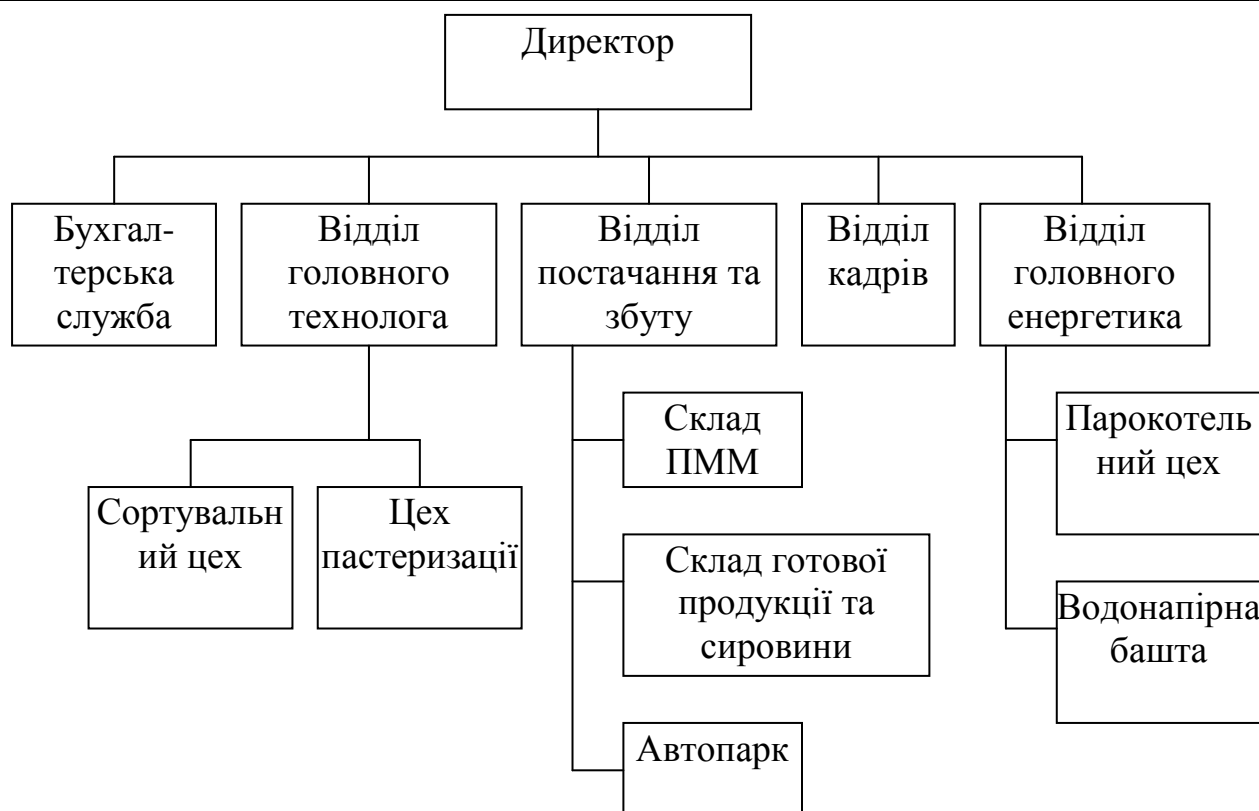

Рис. 1 – Організаційна структура підприємства

Завдання 4

Необхідно оцінити ситуацію, що склалася на СП "Тонус" та запропонувати такий розподіл обов'язків у бухгалтерії, який задовольнив би потреби внутрішнього управління.

СП "Тонус" займається ремонтом, технічним обслуговуванням і продажем тренажерів та іншої продукції фірми "Кетлер". В бухгалтерії обов'язки розподілені наступним чином: головний бухгалтер - ведення Головної

книги та складання фінансової звітності, бухгалтер-касир - ведення касово-банківських операцій та розрахунків з підзвітними особами, бухгалтер з обліку реалізації, бухгалтер з обліку праці та заробітної плати, бухгалтер з обліку матеріальних цінностей та основних засобів, бухгалтер з податкового обліку. Облік ведеться в програмі "1С:Бухгалтерія 7.7".

Підприємство має власний магазин з трьома продавцями та одним товарознавцем, ремонтну майстерню, постійне обслуговування 10 тренажерних залів та фітнес-клубів міста і області здійснюють 6 ремонтних працівників. Крім того на фірмі працює 20 позаштатних рекламних та торгових агентів, які підпорядковуються директору.

Завдання 5

Визначити класифікаційні ознаки нижченаведених витрат за видами діяльності та статтями витрат умовного підприємства. Рішення оформити у таблиці 2.

Статті витрат підприємства:

1. Амортизація приміщення відділу постачання.
2. Вартість придбаних напівфабрикатів, використаних при виготовленні поліграфічної продукції.
3. Зарплата працівників складу готової продукції.
4. Зарплата працівників відділу постачання.
5. Витрати на основні поліграфічні матеріали.
6. Витрати на оплату праці робітників палітурно-брошурувального цеху.
7. Орендна плата за друкарський верстат, який виготовляє певний вид продукції.
8. Витрати на опалення друкарського цеху.
9. Амортизація ЕОМ, які використовуються в друкарському цеху.
10. Витрати на запчастини, використовувані обслуговуючим відділом при ремонті машин друкарського цеху.
11. Витрати на обслуговування виробничого процесу (друкарський цех).
12. Витрати на утримання основних засобів загальновиробничого призначення.
13. Витрати на транспортування готової продукції.
14. Витрати на пальне, використане при доставці продукції.
15. Витрати на пальне, використане при доставці основних матеріалів.
16. Витрати на освітлення і охорону складу матеріалів.
17. Витрати на ремонт виробничих будинків.
18. Витрати на страхування сировини й матеріалів.
19. Витрати на сертифікацію паперу і картону.
20. Витрати на дослідження і розробку нових видів продукції.
21. Амортизація нематеріальних активів відділу комп'ютерної розробки.
22. Зарплата працівників відділу комп'ютерного набору.
23. Витрати на опалення приміщення адміністрації заводу.

Необхідно визначити класифікаційні ознаки статей витрат за видами діяльності. Рішення оформити у таблиці 2, поставивши у графі, що відповідає класифікаційній ознаці, знак "+".

№ п/п	Назва статті витрат	Класифікаційні ознаки витрат залежно від мети обліку			
		постійні	змінні	прямі	непрямі

Завдання 6

ЧП «Олімп» виготовляє жіночий одяг за індивідуальними замовленнями. У липні було зшито 100 платтів, при цьому підприємство понесло наступні витрати

Назва витрат	Розмір витрат, грн
Тканина	1000,0
Гудзики	450,0
Нитки	200,0
Заробітна плата: швачок	300,0
наладчика устаткування	80,0
директора і головного бухгалтера	240,0
менеджера з продажу	120,0
Відрахування на соціальні заходи	Відповідно до чинного законодавства
Знос спеціального устаткування	90,0
Амортизація: швейних машин	130,0
будівлі цеху	65,0
оренда офісу	100,0
Витрати на доставку готової продукції покупцям	60,0

Здійснити класифікацію наведених нижче витрат:

- 1) за способом включення в собівартість продукції (витрати на продукцію, витрати на період);
- 2) за способом віднесення на собівартість продукції (прямі й непрямі);
- 3) за характером реагування на зміну обсягу виробництва (змінні, постійні);
- 4) визначити середні витрати на одиницю продукції.

Завдання 7

У наведеній нижче таблиці необхідно визначити невідомі показники.

№ п/п	Показники	Варіант			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1	Валовий дохід	180000	120000	220 000	?
2	Початковий запас готової продукції	24000	14000	?	54 000
3	Початковий запас незавершеного виробництва	18000	10000	30000	28000
4	Прямі матеріальні витрати	44000	32000	38000	26000
5	Прямі витрати на оплату праці	?	42000	36000	58000
6	Відрахування на соціальні заходи	?	?	?	?
7	Розподілені загальновиробничі витрати	34000	38000	?	36000
8	Кінцевий запас незавершеного виробництва	36000	18000	18000	?
9	Собівартість виробленої продукції	114000	?	130000	134000

1	2	3	4	5	6
10	Кінцевий запас готової продукції	34000	?	22000	42000
11	Собівартість реалізованої продукції	?	78000	168000	146000
12	Валовий прибуток	?	?	?	48000
13	Операційні витрати	?	46000	?	?
14	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	18000	?	(12000)	14000

Завдання 8

Початкові дані наведені нижче у таблиці.

№ п/п	Показник	Значення
1.	Вартість автомобіля	55 000,0
2.	Розрахункова залишкова ціна цього автомобіля при покупці нового після двох років експлуатації або 60 000 км	45 000,0
3.	Піврічне технічне обслуговування	160,0
4.	Запасні частини з розрахунку на 1000 км	20,0
5.	Ліцензія на автомобіль на рік	800,0
6.	Страховий платіж на рік	1 500,0
7.	Заміна шин після 25 000 км	4 шт. по 100,0 грн. за од.
8.	Бензин за літр	3,0
9.	Середні витрати палива	15,0 л. на 100 км

На основі наведених даних необхідно підготувати для керівництва компанії таблицю, що показує, якими будуть після річного проїзду цього автомобіля при різних відстанях (5 000, 10 000, 15 000 і 30 000 км) перераховані нижче показники:

- загальні змінні витрати;
- загальні постійні витрати;
- загальні витрати;
- змінні витрати з розрахунку на один кілометр (з точністю до копійки);
- постійні витрати з розрахунку на один кілометр (з точністю до копійки);
- загальні витрати з розрахунку на один кілометр (з точністю до копійки).

При класифікації витрат слід врахувати, що деякі з них можуть бути як постійними, так і змінними, тому в таких подвійних випадках кожного разу давайте відповідні пояснення, що пояснюють вибір вашого варіанта.

Завдання 9

Діяльність підприємства протягом року характеризується наступними показниками.

Показник	Значення
Придбання сировини	753 000
Витрати на транспортування сировини	16 800
Непряма виробнича зарплата	277 800
Пряма заробітна плата	690 000
Витрати на збут	531 600
Витрати на утримання й обслуговування виробництва	256 200
Адміністративні витрати	610 800
Витрати на сплату податку на прибуток	270 000
Різні загальновиробничі витрати	114 000
Дохід від продажу	4 000 000

Рахунок	На початок року	На кінець року
Сировина	132 900	146 100
Незавершене виробництво	44 100	64 500
Готова продукція	307 200	586 800

Необхідно обчислити собівартість готової та реалізованої продукції та скласти звіт про фінансові результати підприємства.

Завдання 10

Компанія Green Products виробляє стільці.

Передбачувані обсяги продажів стільців за останні три місяці (за останній квартал) поточного року виглядають наступним чином:

Місяць	Продажі (од.)
Жовтень	5 000
Листопад	7 000
Грудень	6 500

Запаси готової продукції на кінець вересня становлять 1500 одиниць. Готова продукція на кінець місяця дорівнює 30 відсоткам від продажів наступного місяця. Очікується, що продажі в січні 3-го (наступного) року складуть 8000 одиниць.

Визначити:

- Яка буде загальна кількість вироблених стільців у жовтні, листопаді та грудні поточного року?
- Скільки всього стільців буде зроблено за останній квартал поточного року?

Завдання 11

Виробниче підприємство виробляє єдиний товар. Нижче наведені залишки запасів на початок і на кінець місяця:

Рахунок	На початок року	На кінець року
Основні виробничі матеріали	18 000 (7500 кг по 2.4 у. о./кг)	?
Незавершене виробництво	42 000	37 500
Готова продукція	27 000	29 000

Протягом місяця витрати підприємства склали:

Показник	Значення, у. о.
Купівля основних виробничих матеріалів (112 000 кг по 2,5 у.о. / кг.)	280 000
Заробітна плата основних виробничих робітників	160 000
Заробітна плата допоміжних виробничих робітників	70 000
Податки, комунальні послуги та амортизація активів (50 % відноситься до виробництва)	80 000
Заробітна плата торговельного та адміністративного персоналу	65 000

Протягом місяця у виробництво було відпущено 114 500 кг матеріалу. Матеріали у виробництві оцінюються за методом ФІФО.

Необхідно: а) Визначити вартість матеріалів відпущених у виробництво та вартість матеріалів на кінець місяця.

б) Скласти звіт про собівартість виробленої продукції за місяць.

Завдання 12

Господарські операції приватної крамниці "Томос" за червень наведені у таблиці.

№ п/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Нарахована заробітна плата: пакувальникам продавцям: – погодинно – комісійні директору	100 300 96 200
2	Проведено відрахування на соціальні заходи згідно чинного законодавства (див. оп. 1)	?
3	Нараховано амортизацію приміщення магазину	260
4	Акцептовано рахунок Обленерго за використану електроенергію для роботи холодильних установок, касових апаратів, сигналізації, освітлення	1200
5	Відпущено поліетиленові пакети для упакування м'яса	10
6	Сплачено рекламному агентству за оформлення вітрин	60

У червні через крамницю продано 510 кг м'яса; в липні планується збільшити обсяг продажу до 600 кг, крім того підвищення цін на електроенергію спричинить збільшення постійних витрат на 100 грн.

Необхідно побудувати функцію витрат та зробити прогнозні розрахунки на основі наведених даних.

Завдання 13

Дані про випуск продукції та витрати виробництва на ТОВ "Лотос" наступні:

Звітний період	Обсяг виробництва, пачок	Витрати на виробництво, грн
Січень	600	1213
Лютий	620	1244
Березень	610	1224
Квітень	580	1160
Травень	585	1180
Червень	435	899
Липень	440	890
Серпень	428	858
Вересень	440	886
Жовтень	480	963
Листопад	470	950
Грудень	465	935

В 1 кварталі наступного року планується виготовити 1500 пачок прального порошку.

Необхідно:

- побудувати функцію витрат методом "вищої-нижчої точки";
- перевірити правильність побудови функції витрат графічно;
- здійснити прогнозні розрахунки.

Завдання 14

Дані про виробництво обладнання для буріння та витрати на утримання та експлуатацію обладнання на ЗАТ "Машприлад" наступні:

Звітний період	Обсяг виробництва, од.	Витрати на утримання обладнання, тис. грн
Січень	20	500
Лютий	22	512
Березень	21	506
Квітень	20	490
Травень	19	492
Червень	19	495
Липень	18	497
Серпень	17	493
Вересень	21	505
Жовтень	24	504
Листопад	23	505
Грудень	22	507

Необхідно:

- побудувати функцію витрат методом "вищої-нижчої точки";
- перевірити правильність побудови функції Витрат графічно;
- здійснити прогнозні розрахунки.

Завдання 15

На виробничій ділянці за останні десять звітних періодів при різній завантаженості на робочі місця здійснено наступні фактичні витрати.

Звітний період	Обсяг продукції, од.	Фактичні витрати, тис. грн
1	980	4150
2	920	3810
3	1060	4020
4	1290	5070
5	1570	5430
6	1780	5960
7	1820	6890
8	1040	4050
9	1120	4420
10	1080	4350

Необхідно побудувати функцію витрат за методом "вищої-нижчої точки" та знайти їх прогнозну величину витрат при обсязі виробництва 2000 виробів.

Завдання 16

Компанія «K Limited» використовує окремі системи обліку витрат і фінансового обліку. За квартал, що закінчується 31 березня, за даними фінансового обліку підготовлена наступна відомість.

Найменування	Сума, грн	Сума, грн
1	2	3
Сировина: запас на початок звітної періоду	48 000	
закупівлі	108 800	
РАЗОМ:	156 800	
запас на кінець звітної періоду	52 000	

Продовження табл.

1	2	3
Споживання сировини		104 800
Заробітна плата основних робітників		40 200
Виробничі накладні витрати		60 900
Понесені витрати на виробництво		205 900
Незавершене виробництво		
на початок звітної періоду	64 000	
на кінець звітної періоду	58 000	6 000
Собівартість виробленої продукції		211 900
Реалізація		440 000
Готова продукція		
на початок звітної періоду	120 000	
Собівартість випущеної продукції	211 900	
	331 900	
на кінець звітної періоду	121 900	
Собівартість реалізованої продукції		210 900
Валовий прибуток		230 000

З рахунків витрат взята наступна інформація:

Сальдо контрольних рахунків на 1 січня	Сума, грн.
Складські запаси сировини	49 500
Незавершене виробництво	60 100
Готова продукція	115 400

Операції за квартал:

Найменування	Сума, грн.
Видача сировини	104 800
Собівартість виробленої продукції	222 500
Собівартість реалізованої продукції	212 100
Втрати матеріалів, пошкоджених внаслідок повені (очікується задоволення заявки на виплату страховки)	2 400

На рахунки витрат віднесена передбачувана орендна плата в 4000 грн. за місяць. Виробничі накладні витрати були нараховані за ставкою 185% від заробітної плати основних робітників.

Необхідно виконати наступне:

а) Підготувати у головній книзі такі контрольні рахунки: складського запасу сировини; незавершеного виробництва; готової продукції; виробничих накладних витрат.

б) Підготувати відомість узгодження валового прибутку за рахунками витрат і по фінансових рахунках.

в) Прокоментувати можливі причини завищення або заниження при нарахуванні виробничих накладних витрат, беручи до уваги те, що фінансовий рік компанії триває з 1 січня по 31 грудня.

Завдання 17

Магазин «Спорт-баскет» реалізував 2000 м'ячів.

Рахунок	Загальні витрати, грн	Постійні витрати, грн	Змінні витрати, грн	Змінні витрати на одиницю, грн
Собівартість реалізованих товарів	120 000	-	120 000	60
Зарплата менеджера	15 000	15 000	-	-
Зарплата касира	5 000	5000	-	-
Витрати на оренду, амортизацію, страхування	31 000	31 000		
Зарплата і комісійні продавців	12 000	7000	5000	2,50
Витрати на рекламу та збут	5000	1000	4000	2,0
Загальні витрати	188 000	59 000	129 000	64,50

Необхідно визначити функцію витрат магазину за допомогою методу аналізу рахунків.

Завдання 18

Далі наведено інформацію про час роботи магазинів та витрати на утримання їх за останні шість місяців.

Тиждень	Витрати на обслуговування устаткування, дол.	Фактор витрат, машино-години
1	1190	68
2	1211	88
3	1004	62
4	917	72
5	770	60
6	1456	96
7	1180	78
8	710	46
9	1316	82
10	1032	94
11	752	68
12	963	48

Необхідно:

а) визначити найвище та найменше значення фактору витрат, а результати оформити за допомогою таблиці 20;

б) визначити показник змінних витрат на одну машино-годину;

в) сформулювати функцію поведінки витрат підприємства за допомогою методу аналізу вищої – нижчої точки;

г) визначити показник постійних витрат, що відносяться на 1 машино-годину;

д) зробити висновки щодо поведінки витрат на підприємстві, що аналізується.

Результат спостережень	Фактор витрат, машино-години	Витрати на обслуговування устаткування
Найвище значення фактору витрат		
Найменше значення фактору витрат		
Різниця		

Завдання 19

Підприємство «Олімп» для визначення собівартості кожного замовлення використовує систему калькулювання за замовленнями. На підприємстві виділяють 2 категорії прямих витрат (основні матеріали і основна заробітна плата) і одну групу непрямих витрат (виробничі накладні витрати), кото → рис розподілені на основі витрат основної заробітної плати.

Показники	Значення, тис. грн
Основні і допоміжні матеріали, придбані в даному звітному періоді	800
Використані основні матеріали	710
Допоміжні матеріали, видані різним виробничим підрозділом	100
Пряма заробітна плата склала	1 300
Заробітна плата допоміжного персоналу	900
Амортизація будівлі та виробничого обладнання	400
Інші виробничі накладні витрати	550
Виробничі накладні витрати, розподілені за ставкою 160% прямих виробничих витрат на заробітну плату	
Собівартість виробничої продукції	4 120
Дохід	8 000
Собівартість реалізованої продукції	4 020
Запаси станом на 31 грудня:	
Матеріали	100
Незавершене виробництво	60
Готова продукція	500

Необхідно:

- а) Скласти оббиту схему системи калькулювання собівартості на замовлення в підприємстві собівартості по замовленнях у підприємстві «Олімп»;
- б) Скласти бухгалтерські проводки, а також визначити завищення або заниження накладних витрат шляхом їх списання на рахунок «собівартість реалізованої продукції».

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійного вивчення
та виконання розрахунково-графічної роботи № 1
з навчальної дисципліни
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
«бакалавр» за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)

Укладач **Власова** Олена Євгенівна

Відповідальний за випуск Т. В. Момот

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *О. А. Балашова*

План 2012, поз. 370М

Підп. до друку 28.09.2012
Друк на ризографі.
Тираж 50 пр.

Формат 60×84/16
Ум. друк. арк. 1,64
Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011 р.